TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Người Mỹ và AI: Cơ hội, lo ngại và góc nhìn từ trí tuệ Phật giáo

ISSN: 2734-9195 10:39 17/03/2026

Từ góc nhìn Phật học, công nghệ dù tiên tiến đến đâu vẫn chỉ là phương tiện. Điều quyết định tương lai của nhân loại không phải là sức mạnh của thuật toán, mà là trí tuệ, lòng từ bi và đạo đức của con người.

Lời tòa soạn

*Trong những năm gần đây, **trí tuệ nhân tạo** (AI) đã bước ra khỏi phòng thí nghiệm để trở thành một phần của đời sống thường nhật: từ công việc, giáo dục, y tế cho đến truyền thông. Tuy nhiên, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ này cũng đặt ra nhiều câu hỏi về đạo đức, trách nhiệm và ảnh hưởng đối với con người.*

Bài viết dưới đây tổng hợp 13 phát hiện từ các khảo sát của Pew Research Center trong vòng 5 năm về cách người Mỹ nhìn nhận và sử dụng AI. Những kết quả này cho thấy một bức tranh đa chiều: công chúng vừa kỳ vọng vào tiềm năng của AI, vừa thận trọng trước những hệ lụy có thể xảy ra.

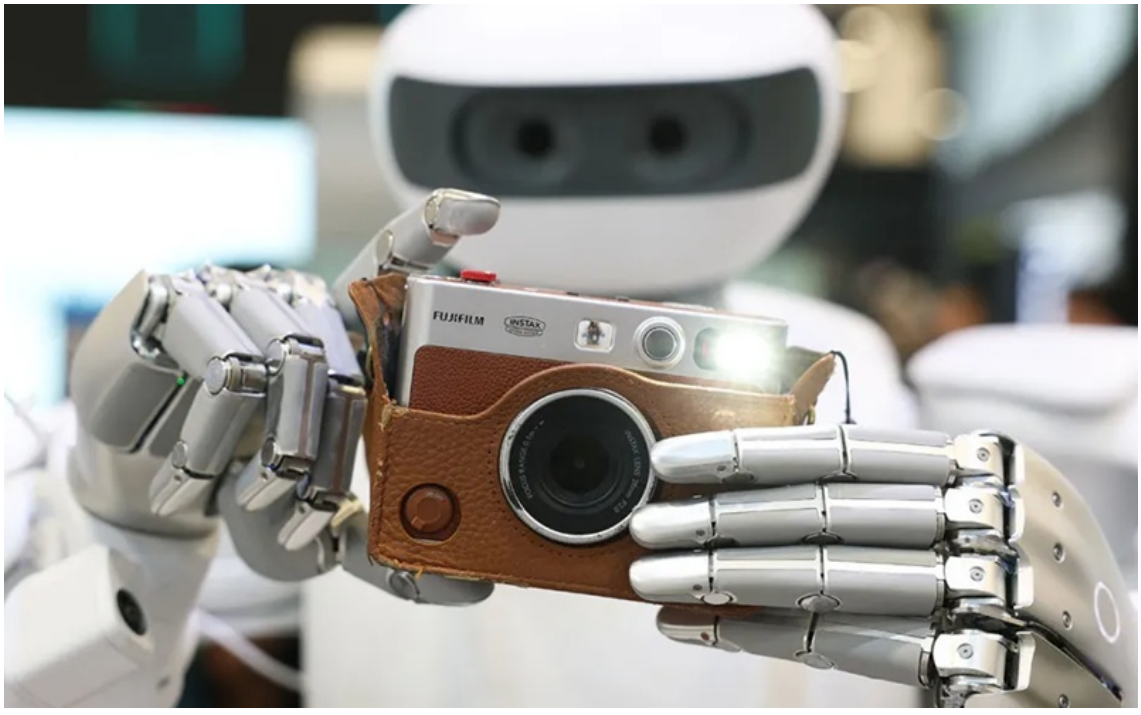
Từ góc nhìn phật học, sự phát triển của công nghệ dù mạnh mẽ đến đâu vẫn cần được đặt dưới ánh sáng của chính niệm, trí tuệ và trách nhiệm đạo đức. Công nghệ có thể hỗ trợ con người, nhưng không thể thay thế tâm thức tỉnh giác và lòng từ bi vốn là nền tảng của đời sống nhân văn.

Hình minh họa được tạo bởi AI

13 phát hiện về cách người Mỹ nhìn nhận trí tuệ nhân tạo

Trí tuệ nhân tạo (AI) đã trở thành một phần của đời sống hằng ngày đối với nhiều người Mỹ tại nơi làm việc, trong trường học, trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe và nhiều lĩnh vực khác. Khi AI ngày càng phổ biến, công chúng vẫn giữ thái độ thận trọng, nhưng đồng thời cũng cởi mở ở mức độ nhất định đối với những lợi ích tiềm năng của AI.

Một robot Sharpa toàn thân chụp ảnh bằng máy ảnh Fujifilm trong khuôn khổ Triển lãm Điện tử Tiêu dùng 2026 (CES 2026) tại Las Vegas, bang Nevada, ngày 6/1. (Ảnh: Patrick Fallon/AFP via Getty Images)

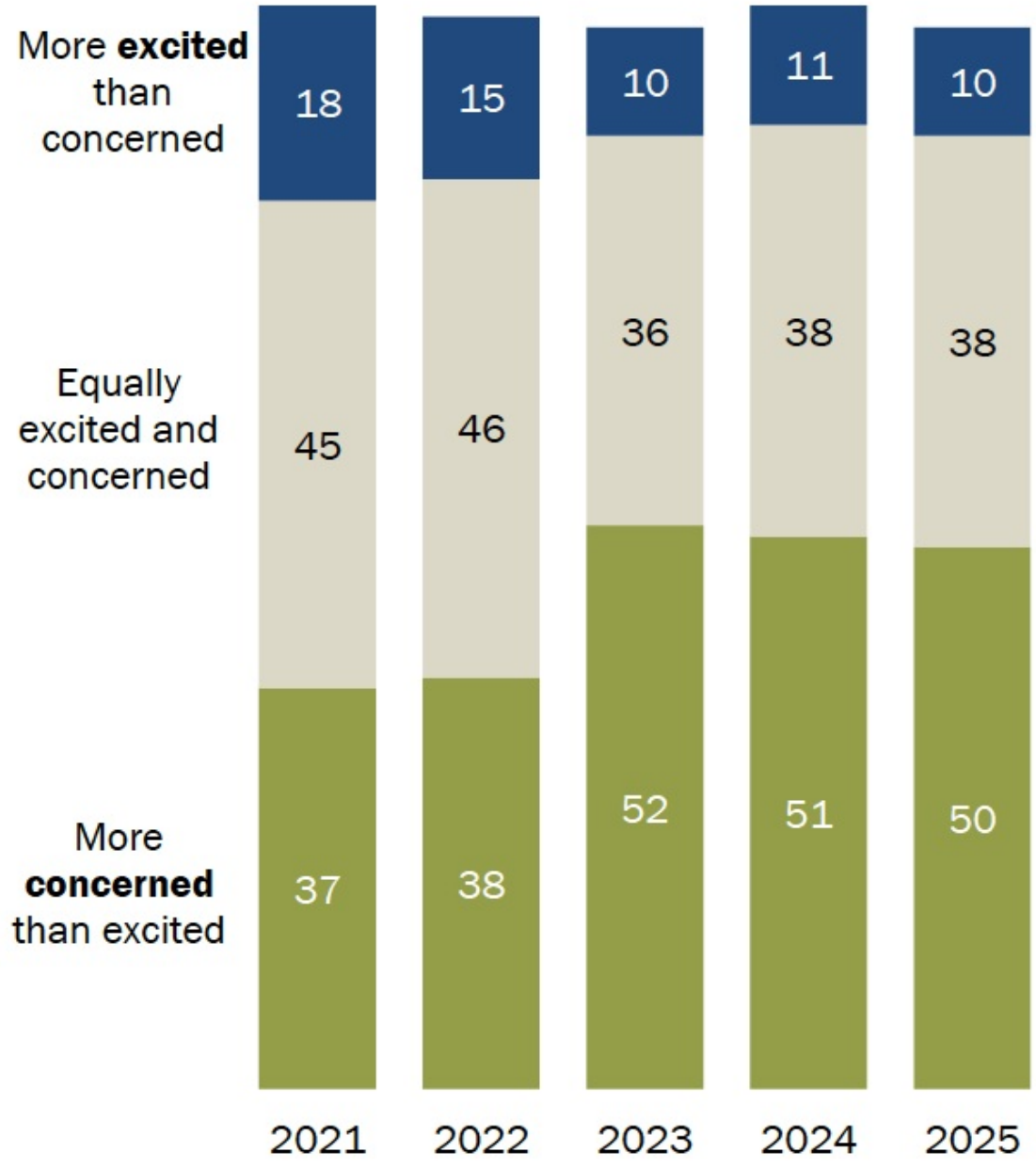
Dựa trên dữ liệu từ 5 năm khảo sát của Pew Research Center, dưới đây là 13 phát hiện về cách người Mỹ sử dụng và nhìn nhận AI, cũng như những lĩnh vực mà họ thấy tiềm năng và rủi ro.

1. Người Mỹ tiếp tục thận trọng trước tác động của AI đối với đời sống hằng ngày

Một nửa người trưởng thành tại Mỹ cho biết việc AI ngày càng được sử dụng trong đời sống khiến họ lo lắng nhiều hơn là hào hứng, theo khảo sát tháng 06/2025. Chỉ 10% nói rằng họ cảm thấy hào hứng hơn lo ngại, trong khi 38% cho biết họ vừa lo ngại vừa kỳ vọng ở mức tương đương.

50% of Americans are more concerned than excited about the increased use of AI in daily life

% of U.S. adults who say the increased use of artificial intelligence (AI) in daily life makes them feel ...

Note: Respondents who did not give an answer are not shown.
Source: Survey of U.S. adults conducted June 9-15, 2025.
"How Americans View AI and Its Impact on People and Society"

PEW RESEARCH CENTER

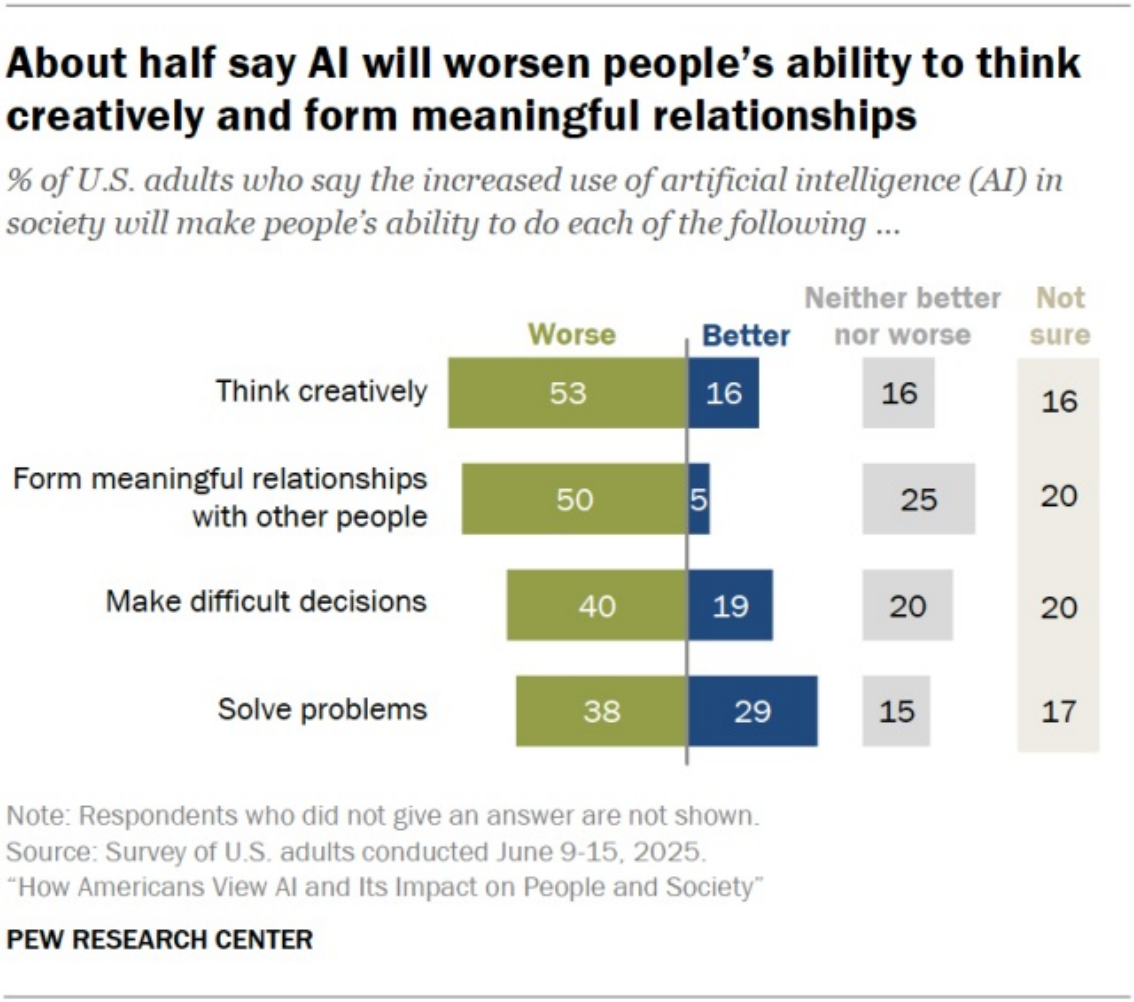
Mức độ lo ngại hiện nay cao hơn so với khi câu hỏi này lần đầu được đặt ra vào năm 2021. Khi đó, 37% nói rằng họ lo ngại nhiều hơn hào hứng.

Ngược lại, mức độ lo ngại thấp hơn ở nhiều quốc gia khác trong số 24 nước được khảo sát về AI.

[Trong Phật giáo, mọi sự đổi thay đều cần được nhìn bằng tâm bình tĩnh và chính niệm. Sự lo ngại của xã hội trước công nghệ mới phản ánh nỗi sợ về điều chưa biết. Tuy nhiên, nếu có trí tuệ và giới hạn đạo đức, công nghệ cũng có thể trở thành phương tiện phục vụ con người thay vì chi phối con người].

2. Người Mỹ lo ngại AI ảnh hưởng đến sáng tạo và các mối quan hệ

Khoảng một nửa người Mỹ cho rằng AI sẽ làm suy giảm khả năng tư duy sáng tạo của con người cũng như khả năng xây dựng các mối quan hệ ý nghĩa với người khác. Chỉ có một tỷ lệ nhỏ tin rằng AI sẽ cải thiện những điều này.

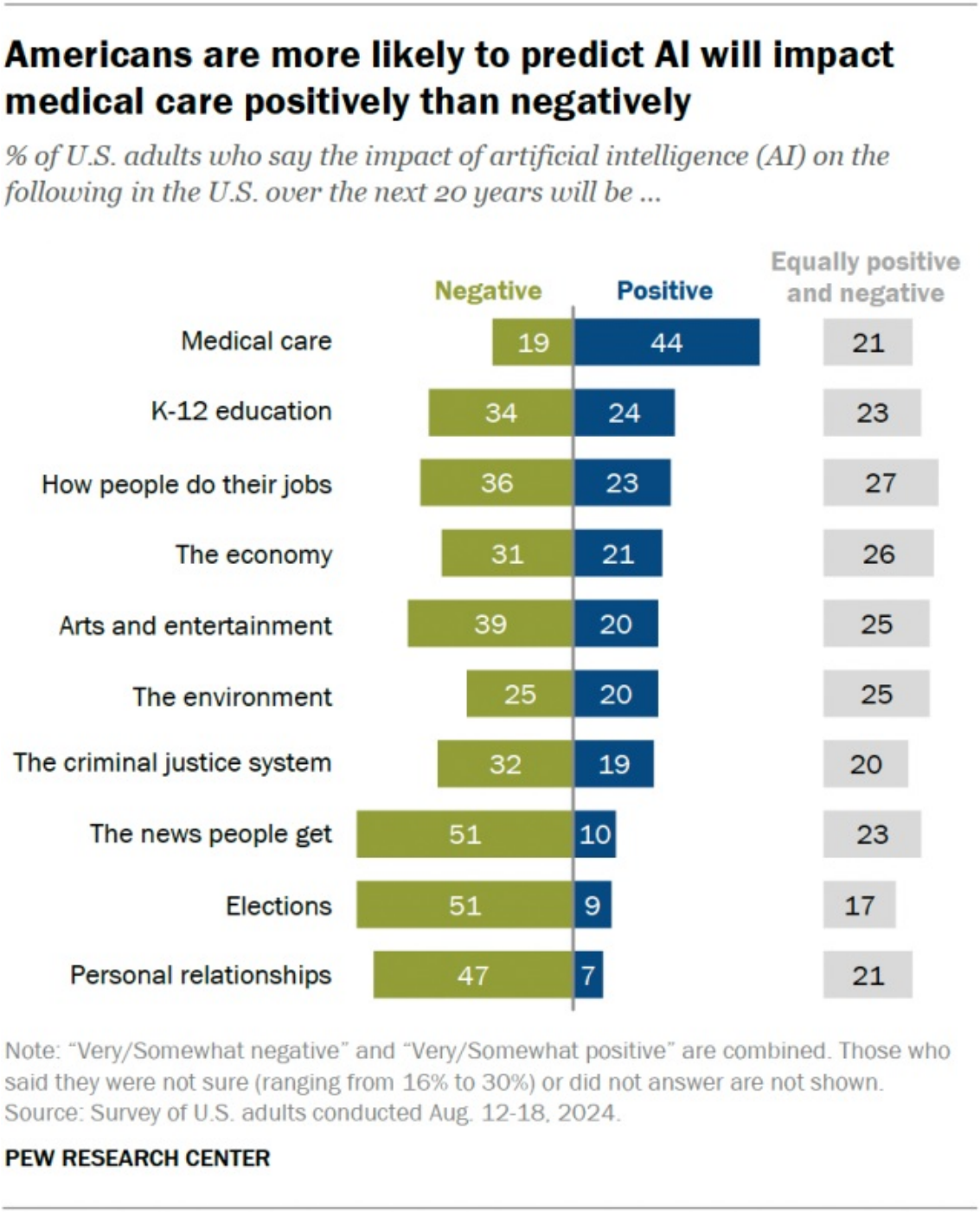

Tuy vậy, người Mỹ lại cởi mở hơn với việc AI hỗ trợ các nhiệm vụ phân tích dữ liệu, chẳng hạn như dự báo thời tiết.

[Phật giáo luôn đề cao trí tuệ trực nghiệm và sự kết nối giữa con người với con người. Công nghệ có thể xử lý dữ liệu, nhưng tình thương và sự thấu hiểu không thể được tạo ra bởi thuật toán].

3. Lạc quan về AI trong y tế nhưng bi quan về giáo dục và việc làm

Người Mỹ có xu hướng lạc quan hơn về việc AI sẽ mang lại tác động tích cực cho chăm sóc y tế trong 20 năm tới. Theo khảo sát năm 2024, 44% cho rằng AI sẽ mang lại tác động tích cực, trong khi 19% cho rằng tác động tiêu cực.

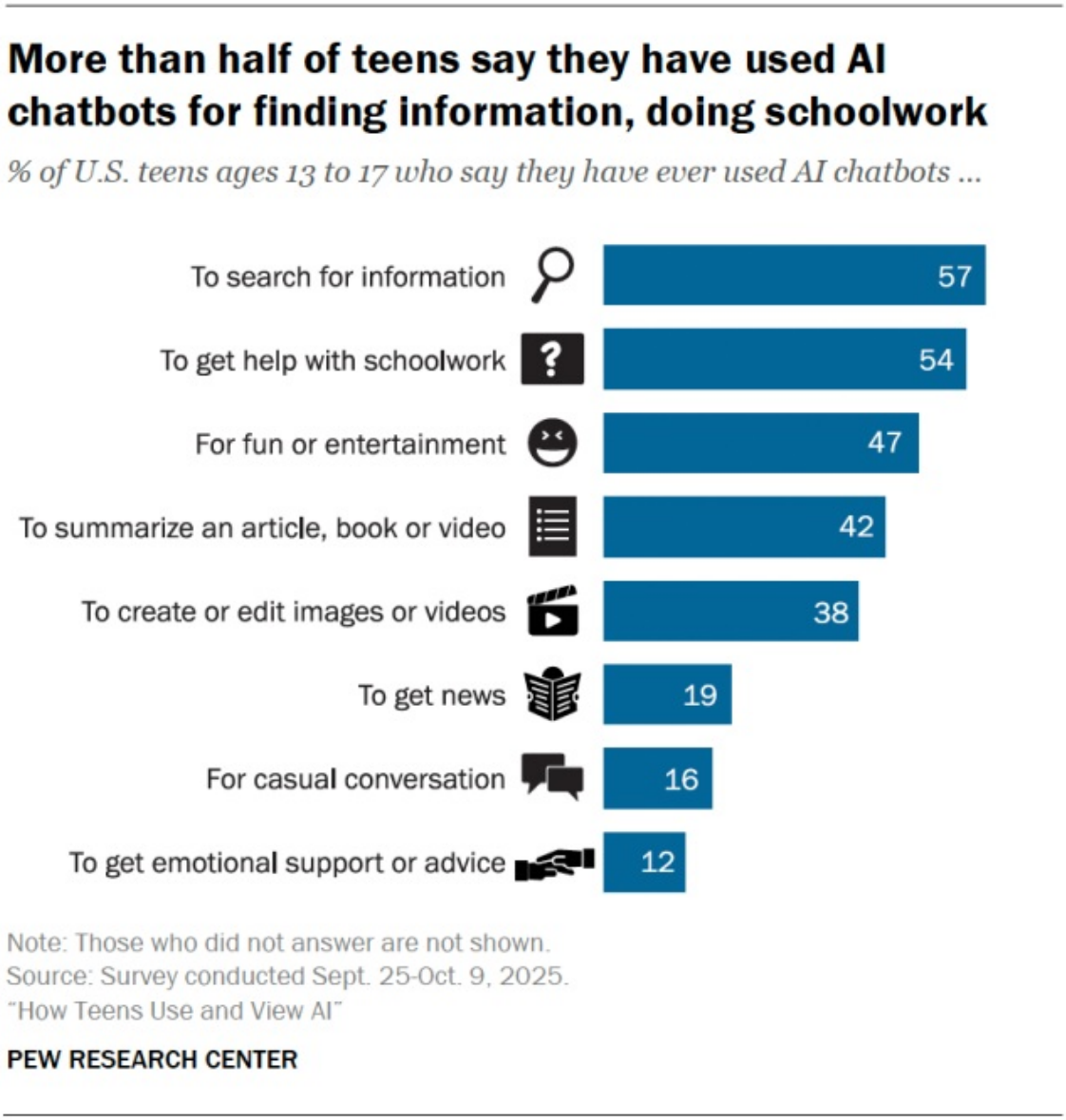
Tuy nhiên, đánh giá về giáo dục và việc làm lại tiêu cực hơn. Chỉ khoảng 24% tin rằng AI sẽ có tác động tích cực đối với giáo dục và 23% đối với công việc.

Trong các lĩnh vực được hỏi, 16% đến 30% người tham gia khảo sát cho biết họ không chắc chắn AI sẽ tác động ra sao.

[Nếu được sử dụng đúng cách, công nghệ có thể giúp giảm khổ đau về thân thể, chẳng hạn trong lĩnh vực y tế. Tuy nhiên, việc học tập và lao động không chỉ là hiệu quả mà còn là quá trình nuôi dưỡng nhân cách và trí tuệ, điều mà máy móc khó có thể thay thế].

4. Đa số thanh thiếu niên sử dụng chatbot AI

Khoảng 64% thanh thiếu niên Mỹ từ 13 đến 17 tuổi cho biết họ đã từng sử dụng chatbot AI, theo khảo sát mùa Thu năm 2025.

Thanh thiếu niên sử dụng chatbot vì nhiều lý do, nhưng phổ biến nhất là tìm kiếm thông tin và hỗ trợ học tập. Hơn một nửa thanh thiếu niên cho biết họ dùng chatbot cho các mục đích này và 1 trong 10 người nói rằng họ sử dụng chatbot cho hầu hết bài tập ở trường.

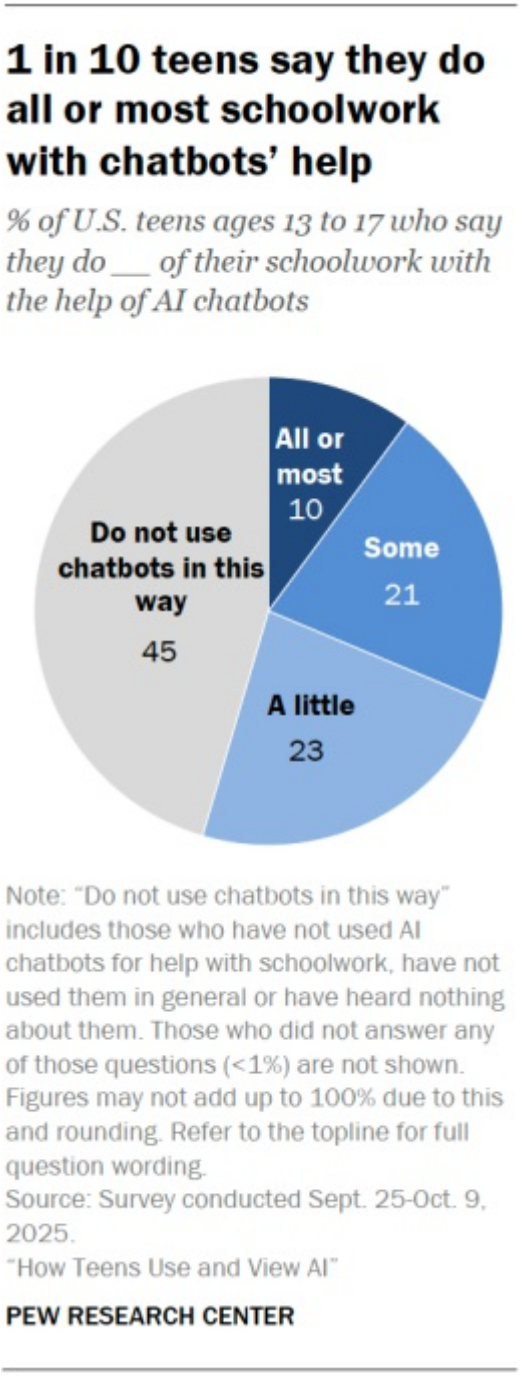
Khoảng 42% sử dụng chatbot để tóm tắt văn bản hoặc video và 38% dùng để tạo hoặc chỉnh sửa hình ảnh và video.

Ít người sử dụng chatbot cho các mục đích cá nhân hơn, như trò chuyện thông thường (16%) hoặc tìm kiếm hỗ trợ cảm xúc (12%).

[Việc thế hệ trẻ tiếp xúc với công nghệ từ sớm là điều khó tránh khỏi. Tuy nhiên, điều quan trọng là phải nuôi dưỡng chính niệm và khả năng tự học, để công nghệ trở thành trợ duyên cho trí tuệ, chứ không phải thay thế tư duy].

5. Nhiều học sinh sử dụng chatbot để gian lận trong học tập

Khoảng 6 trong 10 thanh thiếu niên cho biết việc học sinh sử dụng chatbot để gian lận trong bài tập là khá phổ biến tại trường của họ.

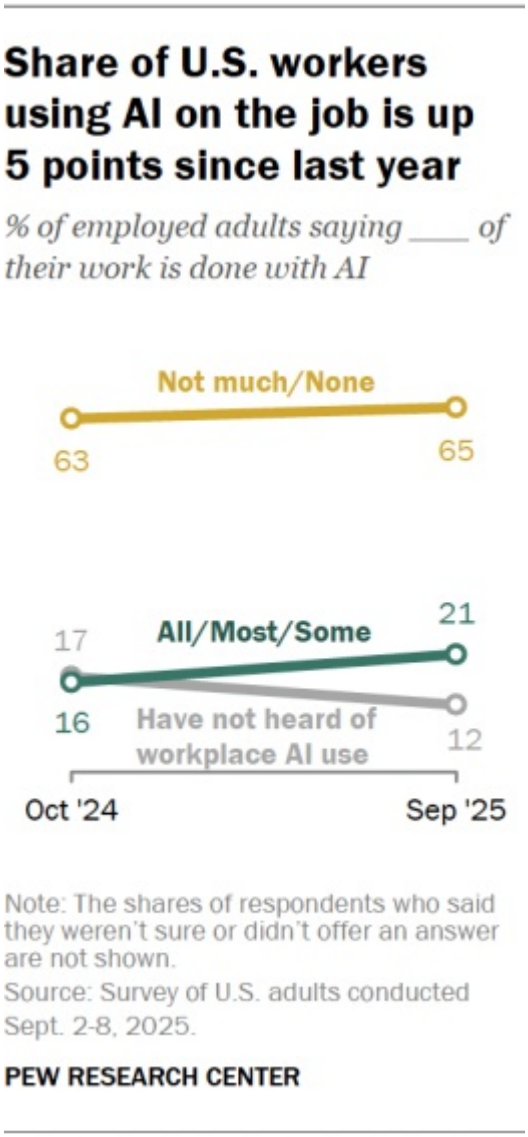

Trong đó, khoảng 1/3 nói rằng điều này xảy ra rất thường xuyên hoặc cực kỳ thường xuyên.

[Trong Phật giáo, chính mạng và chính nghiệp luôn gắn liền với tính trung thực. Việc sử dụng công nghệ để gian lận có thể mang lại lợi ích trước mắt nhưng làm suy yếu đạo đức và năng lực thật của con người].

6. Ngày càng nhiều người lao động sử dụng AI trong công việc

Tỷ lệ người lao động Mỹ cho biết ít nhất một phần công việc của họ được thực hiện với AI đã tăng từ 16% năm 2024 lên 21% năm 2025.

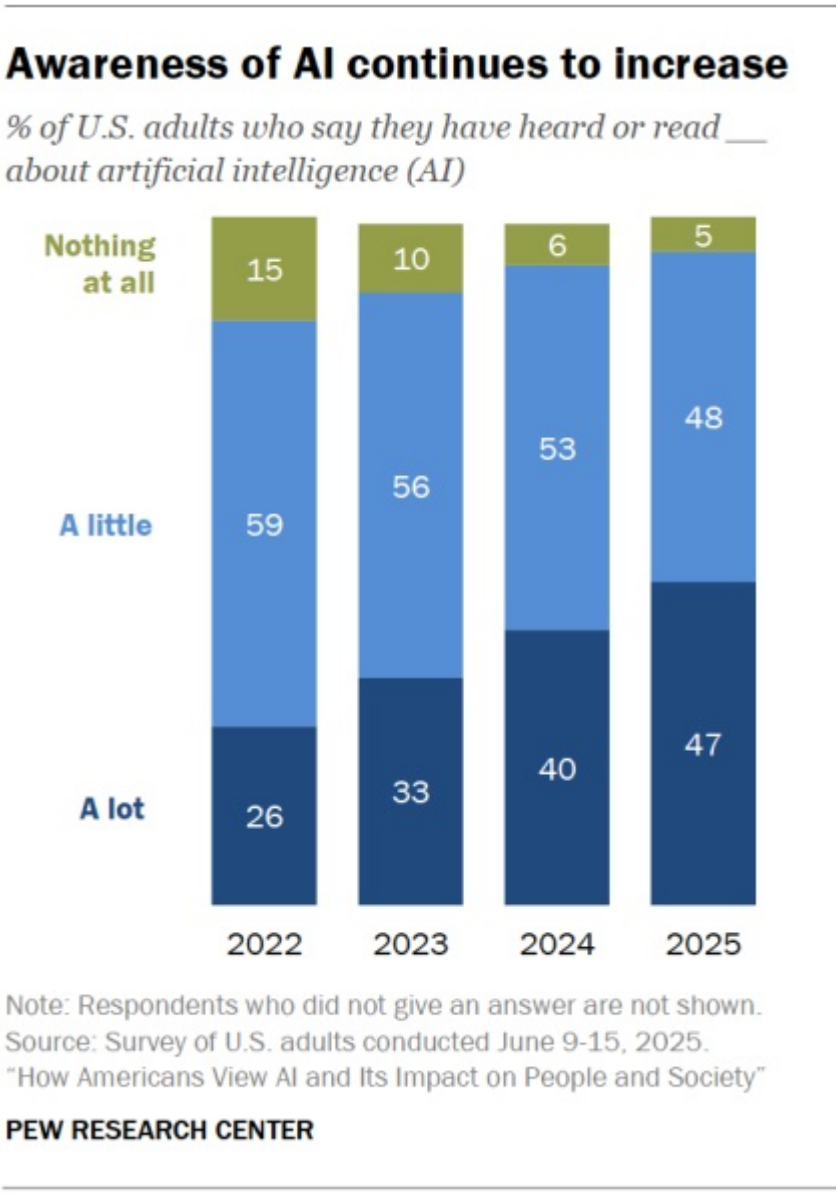

Tuy nhiên, 65% người lao động vẫn cho biết họ ít hoặc không sử dụng AI trong công việc.

[Công cụ chỉ là phương tiện. Điều quyết định vẫn là tâm thái làm việc, sự tận tâm, trách nhiệm và ý thức về giá trị của lao động chân chính].

7. Nhận thức và mức độ sử dụng AI tiếp tục gia tăng

Gần như tất cả người Mỹ cho biết họ đã từng nghe hoặc đọc về AI.

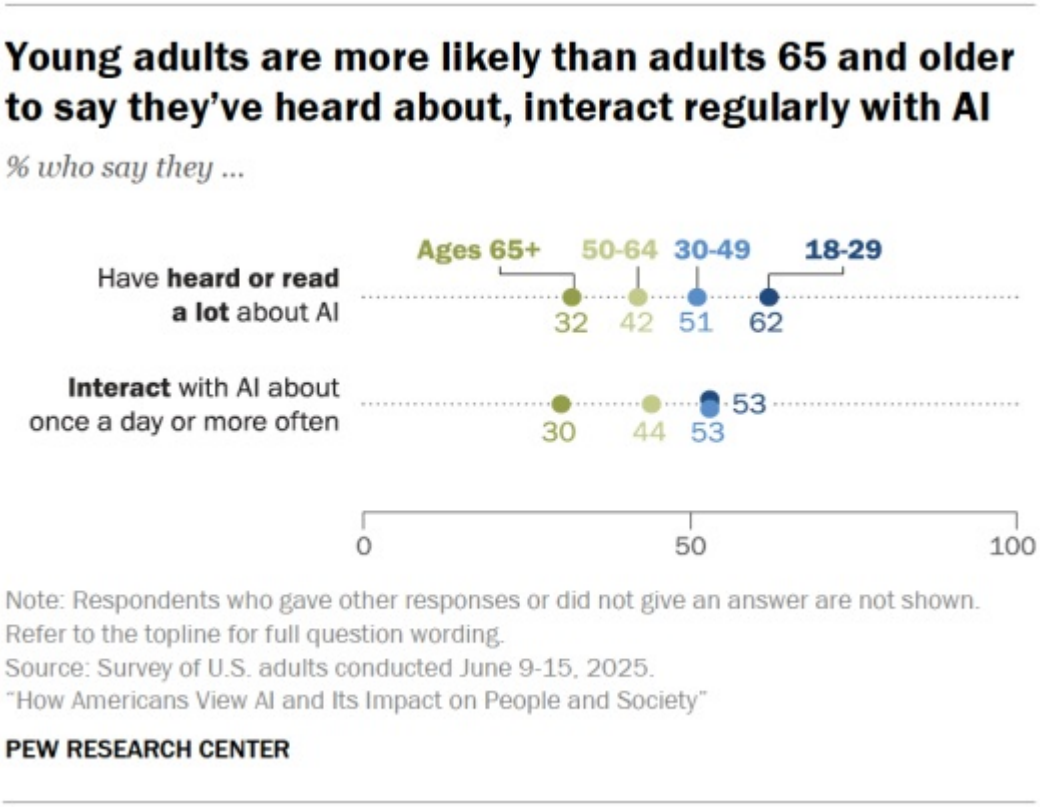
Khoảng 47% nói rằng họ đã nghe rất nhiều về AI trong khảo sát tháng 06/2025, tăng 21 điểm phần trăm so với năm 2022.

Ngoài ra, 31% người Mỹ cho biết họ tương tác với AI nhiều lần mỗi ngày, tăng từ 22% vào năm 2024.

[Sự lan rộng của công nghệ phản ánh tốc độ thay đổi của thời đại. Tuy nhiên, từ góc nhìn Phật học, cần nhận thức rằng hiểu biết thông tin không đồng nghĩa với trí tuệ; trí tuệ chỉ sinh khởi khi có quán chiếu và tỉnh thức].

8. Người trẻ sử dụng AI nhiều hơn người lớn tuổi

Khoảng 50% người dưới 50 tuổi cho biết họ tương tác với AI ít nhất mỗi ngày một lần.

Trong khi đó, tỷ lệ này thấp hơn ở nhóm từ 50 tuổi trở lên.

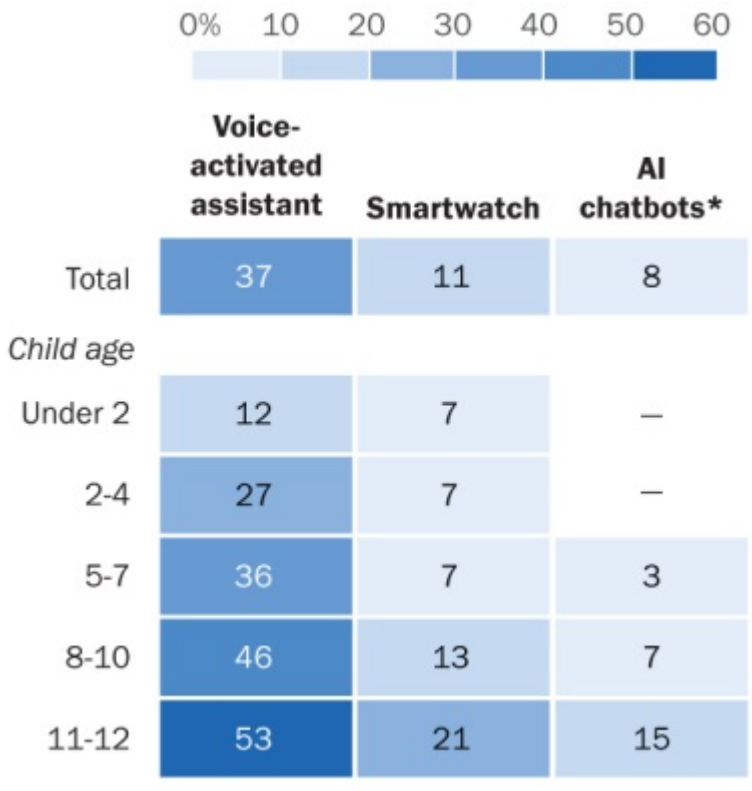
Một xu hướng tương tự cũng xuất hiện trong việc sử dụng ChatGPT tại nơi làm việc:

38% người từ 18-29 tuổi từng sử dụng, 30% người từ 30-49 tuổi và 18% ở nhóm 50 tuổi trở lên.

[Sự khác biệt thế hệ là điều tự nhiên. Điều quan trọng là kết hợp kinh nghiệm của người lớn tuổi với sự năng động của người trẻ, để công nghệ phục vụ xã hội một cách hài hòa].

9. Trẻ em bắt đầu tiếp xúc với thiết bị AI từ rất sớm

Khoảng 1 trong 10 phụ huynh cho biết con của họ từ 5-12 tuổi đã sử dụng chatbot AI.

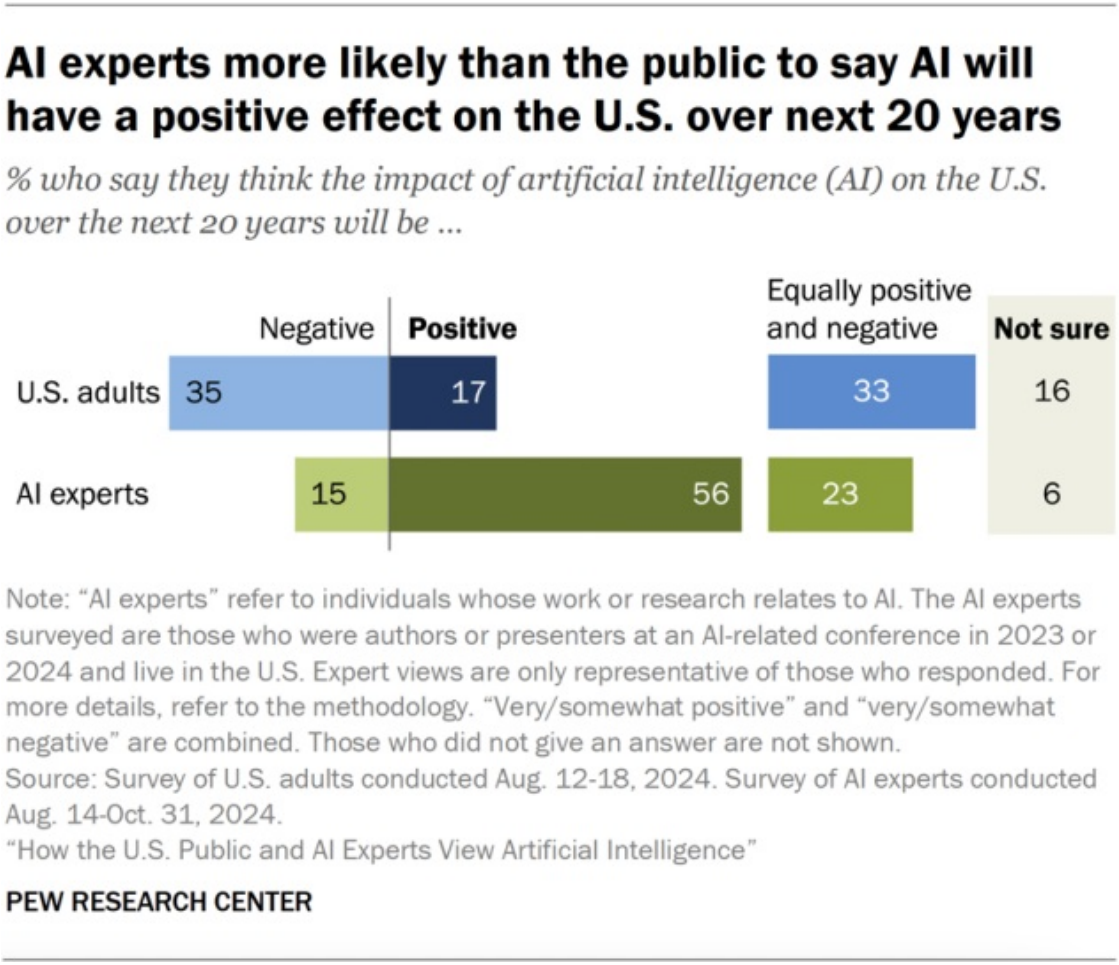
Ngoài ra, 11% phụ huynh có con từ 12 tuổi trở xuống cho biết con họ sử dụng đồng hồ thông minh, thiết bị thường có các tính năng AI.

Tỷ lệ này tăng lên 21% đối với trẻ 11-12 tuổi.

[Việc giáo dục trẻ em trong thời đại công nghệ cần chú trọng nuôi dưỡng đạo đức và khả năng tự nhận thức, để trẻ không chỉ giỏi sử dụng công nghệ mà còn biết sử dụng một cách đúng đắn và hiệu quả].

10. Các chuyên gia AI lạc quan hơn công chúng

Khoảng 56% chuyên gia AI cho rằng AI sẽ mang lại tác động tích cực cho nước Mỹ trong 20 năm tới.

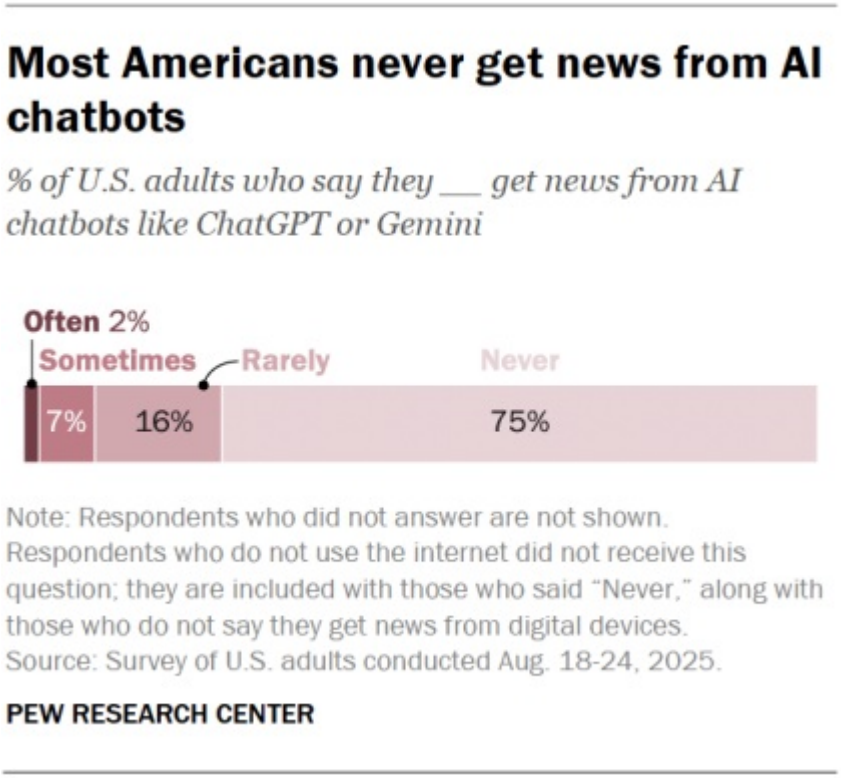
Trong khi đó, chỉ 17% công chúng đồng ý với quan điểm này.

Tuy nhiên, cả hai nhóm đều có điểm chung: nhiều người cảm thấy họ có rất ít quyền kiểm soát đối với cách AI được sử dụng.

[Trong giáo lý nhà Phật, trách nhiệm cá nhân và tập thể là điều quan trọng. Sự phát triển của công nghệ cần đi kèm với ý thức đạo đức và cơ chế quản trị minh bạch].

11. Ít người Mỹ nhận tin tức từ chatbot AI

Chỉ 9% người trưởng thành cho biết họ đôi khi nhận tin tức từ chatbot AI, trong khi 75% nói rằng họ không bao giờ làm vậy.

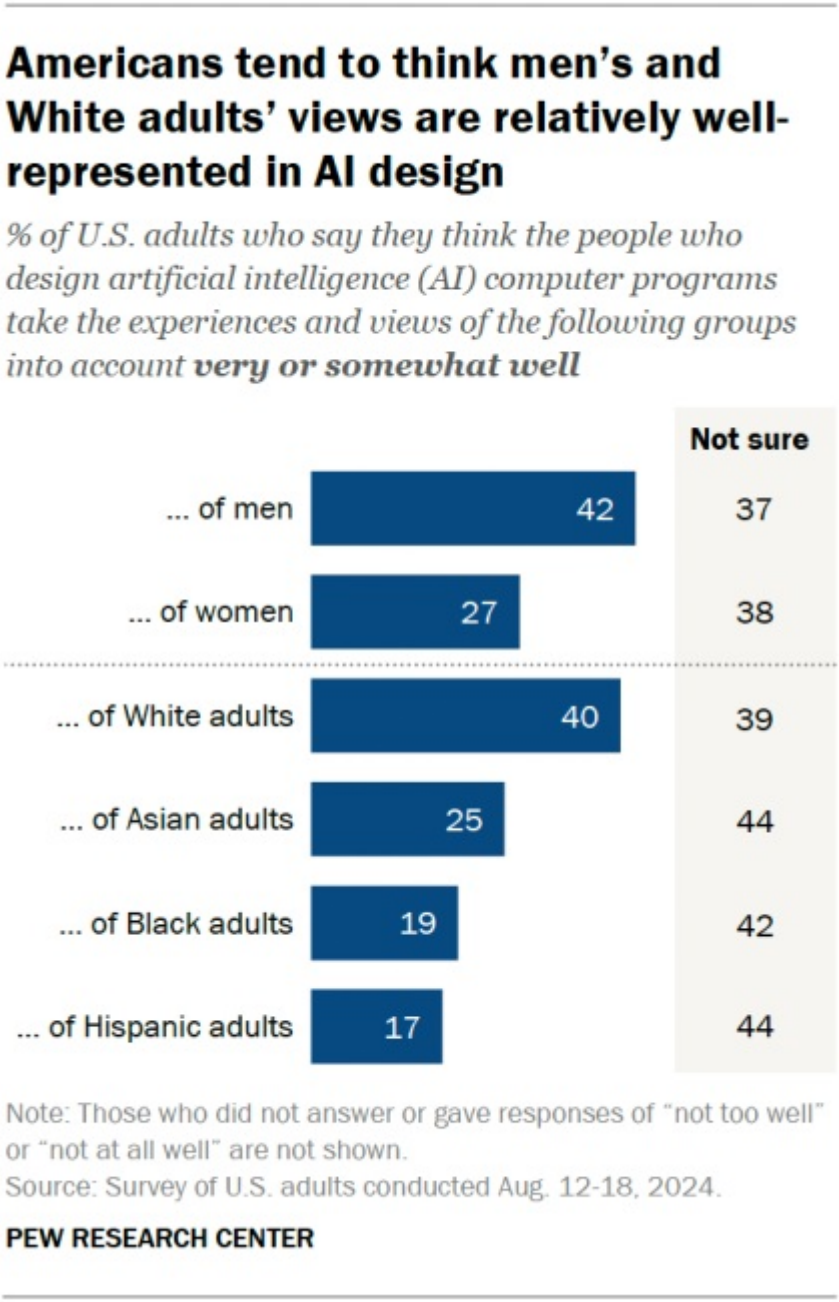

Khoảng một nửa những người nhận tin từ chatbot cho biết họ đôi khi gặp thông tin không chính xác.

[Trong thời đại thông tin, việc phân biệt đúng sai là vô cùng quan trọng. Phật giáo gọi đó là chính kiến, nền tảng của nhận thức đúng đắn].

12. Một số nhóm xã hội được cho là đại diện nhiều hơn trong thiết kế AI

Khoảng 40% người Mỹ cho rằng các nhà thiết kế AI đã tính đến quan điểm của người da trắng ở mức tương đối tốt.

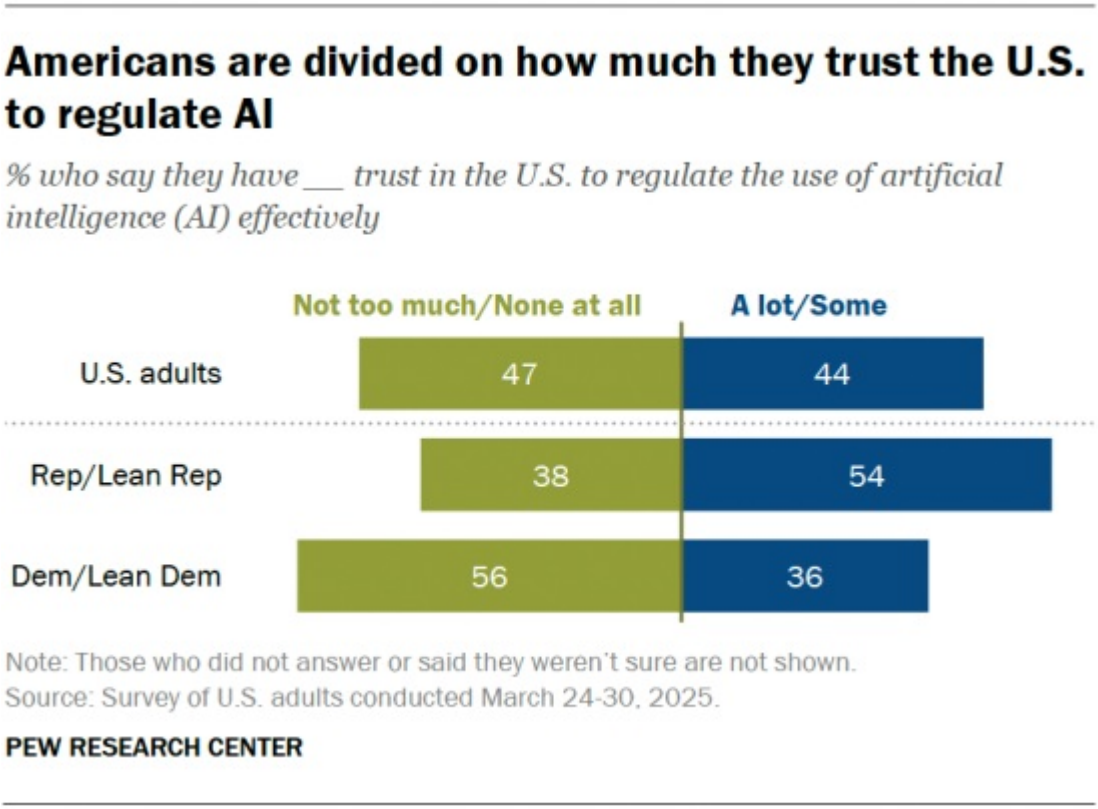
Tỷ lệ này thấp hơn đối với người châu Á (25%), người da đen (19%) và người gốc Hispanic (17%).

Ngoài ra, công chúng cũng cho rằng quan điểm của nam giới được cân nhắc nhiều hơn so với phụ nữ trong thiết kế AI.

[Phật giáo đề cao tinh thần bình đẳng của mọi chúng sinh. Công nghệ cũng cần phản ánh nguyên tắc này, tránh tạo ra những hệ thống thiên lệch hoặc bất công].

13. Người Mỹ chia rẽ về niềm tin vào khả năng quản lý AI của chính phủ

Khoảng 44% người Mỹ cho biết họ tin tưởng phần nào hoặc rất tin tưởng vào khả năng quản lý AI của nước Mỹ.

Trong khi đó, 47% cho biết họ không tin tưởng nhiều hoặc hoàn toàn không tin tưởng.

Mức độ tin tưởng cũng khác nhau theo khuynh hướng chính trị.

[Một xã hội lành mạnh cần quản trị minh bạch và trách nhiệm. Trong tinh thần Phật học, điều này tương ứng với chính pháp trong quản trị, nơi quyền lực được sử dụng vì lợi ích chung].

Thay lời kết: Công nghệ và trí tuệ tỉnh thức

Hình minh họa được tạo bởi AI

Sự phát triển của trí tuệ nhân tạo đang mở ra một kỷ nguyên mới cho nhân loại. Những khảo sát tại Mỹ cho thấy xã hội vừa hy vọng vào tiềm năng của công nghệ, vừa lo ngại về những hệ quả khó lường.

Từ góc nhìn Phật học, công nghệ dù tiên tiến đến đâu vẫn chỉ là phương tiện. Điều quyết định tương lai của nhân loại không phải là sức mạnh của thuật toán, mà là trí tuệ, lòng từ bi và đạo đức của con người.

Đối với Việt Nam, nơi Phật giáo có bề dày lịch sử và ảnh hưởng văn hóa sâu rộng, việc tiếp cận AI cũng cần đi đôi với giáo dục đạo đức, chính niệm và trách nhiệm xã hội. Khi công nghệ được dẫn dắt bởi trí tuệ và lòng nhân ái, đó có thể trở thành một công cụ phụng sự con người và góp phần xây dựng xã hội an lạc hơn.

Tác giả: **Michelle Faverio và Emma Kikuchi/**Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: pewresearch.org

*** Ghi chú:** *Bài viết này là bản cập nhật của một bài đăng ban đầu được xuất bản ngày 21/11/2023. Ông Alec Tyson, nguyên Phó Giám đốc Nghiên cứu, là đồng tác giả của bài viết gốc.*